



сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

"МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ" АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 жылғы "13" қарашадан бастап күші жойылған ережелер

**СУ КӨЛІГІ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ
ЖАУАПКЕРШІЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ**

**"Мұнай сақтандыру компаниясы" АҚ
Директорлар кеңесімен бекітілген
2023 жылғы "27" сәуірдегі №02-01/12 хаттама.
2023 жылғы "5" маусымнан бастап күшіне енді.**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

.....	1
СУ КӨЛІГІ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ.....	1
ЕРЕЖЕЛЕРІ.....	1
1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР.....	3
2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ.....	5
3. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ.....	5
4. ФРАНШИЗА.....	5
5. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ.....	5
6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫН ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ.....	6
7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ.....	6
8. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ.....	11
9. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ.....	11
10. ШАРТТЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ.....	13
11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ.....	13
12. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ.....	14
13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ.....	15
14. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ЗАЛАЛДЫҢ МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ.....	15
15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС ТАРТУ.....	16
16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ.....	17
17. ФОРС-МАЖОР.....	18
18. СУБРОГАЦИЯ.....	18
19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ.....	19
20. ҚОСЫМША ШАРТТАР.....	19

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. "Мұнай сақтандыру компаниясы" АҚ, (бұдан әрі – "Сақтандырушы"), осы су көлігі иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыруды Ережелері (бұдан әрі – сақтандыру Ережелер) және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы негізінде су көлігі иелерімен (бұдан әрі-Сақтанушы)су көлігі иелерінің азаматтық – құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартын (бұдан әрі-сақтандыру Шарты) жасасады.
- 1.2. Сақтандырудың мақсаты сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру арқылы су көлігін пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген, үшінші тұлғалардың мүлкітік мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету болып табылады.
- 1.3. Сақтанушылар меншік құқығындағы немесе өзге де заттық құқығындағы су көлігін пайдаланатын заңды және жеке тұлғалар бола алады. Осы су көлігінің меншік иелерімен еңбек қатынастарына байланысты су көлігін пайдаланатын адамдар сақтанушы бола алмайды.
- 1.4. Сақтандыру Шарты заңды тұлғамен жасалған жағдайда сақтандыру қорғанысы, сақтанушының өкімі бойынша су көлігін пайдалануға қатысатын және сақтандыру шартында көрсетілген еңбек қатынастарында Сақтанушымен бірге тұрған адамдарға қолданылады. Егер сақтандыру шарты жеке тұлғамен жасалған болса, онда сақтанушы сақтандыру шартында көрсеткен және аталған су көлігін заңды негізде пайдаланатын тұлғалардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылушы болып табылады.
- 1.5. Осы Ережелер сақтандырушы мен сақтанушы арасында осы Ережелер негізінде жасалған су көлігінің азаматтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады.
- 1.6. Сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы келісім бойынша осы Ережелердің жекелеген ережелер мен талаптары өзгертілуі, толықтырылуы, нақтылануы немесе сақтандыру қағидалары осы Ережелерде айқындалған, сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын және Қазақстан Республикасы азаматтық заңнамасының талаптарына қайшы келмейтін сақтандыру өтемінің көлемін кеңейте алатын басқа да ережелер мен шарттармен ауыстырылуы мүмкін.
- 1.7. Сақтандыруға мәлімделетін сақтандыру тәуекелдерінің тізбесі тікелей Сақтанушы арқылы айқындалады. Сақтанушының сақтандыру жағдайлары бойынша шығыстарын өтеу сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомалары (жауапкершілік лимиттері) шегінде жүзеге асырылады. Азаматтық жауапкершілікті сақтандыру бүкіл сақтандыру шарты (агрегаттық лимит) бойынша және/немесе әрбір жеке сақтандыру жағдайы бойынша сақтандырушының жауапкершілігін шектей отырып беріледі. Сақтандыру сомаларының (жауапкершілік лимиттерінің) мөлшері мен түрлерін Тараптар сақтандыру шартын және осы сақтандыру Ережелерін жасасу кезінде белгілейді.
- 1.8. Осы Ережелерде қолданылатын атаулар мен ұғымдар бірқатар жағдайларда тиісті анықтамалармен арнайы түсіндіріледі. Егер қандай да бір атаудың немесе ұғымның мағынасы Ережелерде айтылмаса және Қазақстан Республикасының заңнамасына немесе нормативтік актілерге сүйене отырып айқындалмаса, онда мұндай атау немесе ұғым өзінің әдеттегі лексикалық мағынасында пайдаланылады.
- 1.9. Сақтандырушы сақтандыру тәуекелін бағалауды жүзеге асырады, сақтандыру сыйлықақыларын (сақтандыру жарналарын) қабылдайды, шығындардың (залалдың, зиянның) мөлшерін айқындайды, сақтандыру төлемдерін жүргізеді, сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындауға байланысты өзге де әрекеттерді жүзеге асырады.
- 1.10. Осы Ережелердің негізінде жасалған сақтандыру шарты бойынша мұндай жауапкершілік жүктелуі мүмкін Сақтанушының және/немесе өзге тұлғаның (Сақтандырылған тұлғаның/тең сақтанушының) жауапкершілік тәуекелі сақтандырылған. Жауапкершілік тәуекелі сақтандырылған тұлға сақтандыру шартында белгіленуі керек. Егер сақтандырылған тұлға сақтандыру шартында белгіленбесе, онда Сақтанушының жауапкершілігі тәуекелі сақтандырылған болып саналады.
- 1.11. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушыға қатысты сақтандыру Шартының осы Ережелерінің қағидалары Сақтандырылған тұлғаға (тең сақтанушыға) тең дәрежеде қатысты болып табылады. Сақтанушы Сақтандырылған тұлғаны (тең сақтанушыны) осы Ережелер мен сақтандыру шартының талаптары мен мазмұнымен таныстыруға міндетті. Сақтандырушы сақтандырылған тұлғадан (тең сақтанушыдан) осы Ережелерде және сақтандыру шартында көзделген міндеттерді орындауды талап етуге құқылы. Сақтандырылған тұлға (тең сақтанушы) осы Ережелерде және сақтандыру шартында көзделген міндеттерді орындамағаны үшін Сақтанушымен тең дәрежеде жауап береді.

Ережелерде қолданылатын негізгі ұғымдар:

- 1.1.1. **Сақтандырушы** - "Мұнай сақтандыру компаниясы" Акционерлік қоғамы, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған және сақтандыру/қайта сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға.
- 1.1.2. **Сақтанушы** - сақтандыру шартын жасасқан тұлға.
- 1.1.3. **Пайда алушы** - сақтандыру шартына сәйкес немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылады.
- 1.1.4. **Сақтандырылушы** - оған қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға.
- 1.1.5. **Сақтандыру ережелері** - сақтандыру шарттарын қамтитын осы құжат, сақтандыру шартын жасасу тәртіп, сүйемелдеу және орындау және олардың негізінде сақтандыру шарты жасалатын сақтандыру субъектілерінің өзара іс-қимылы.
- 1.1.6. **Сақтандыру шарты** - сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы келісім, оның негізінде Сақтандырушы сақтандыру Шартында көзделген оқиға (сақтандыру жағдайы) басталған кезде сақтандыру Шартында белгіленген сақтандыру сомасы шегінде Сақтанушыға сақтандыру жағдайы (сақтандыру төлемін жүзеге асыру) нәтижесінде туындаған қаржылық шығындарды өтеуге сақтандыру шартында келісілген төлемді (сақтандыру сыйлықақысы) жүргізуге міндеттенеді.
- 1.1.7. **Су көлігі (су кемесі)** – өздігінен жүретін немесе өздігінен жүрмейтін жүзбелі құрылым, ол: 1) жүктерді, жолаушыларды, багажды және поштаны тасымалдау үшін, балық немесе өзге де теңіз кәсіпшілігі, пайдалы қазбаларды өндіру, теңізде апатқа ұшыраған кемелерді құтқару, басқа кемелерді және өзге де жүзу объектілерін сүйреп апару, гидротехникалық жұмыстар жүргізу немесе теңізге батып кеткен мүлікті көтеру үшін; 2) арнаулы қызмет (кәсіпшілікті күзету) атқару үшін; 3) ғылыми, оқу және мәдени мақсаттар үшін; 4) спорт үшін; 5) өзге де мақсаттар үшін пайдаланылады.
- 1.1.8. **Су көлігінің иесі – су көлігіне** меншік құқығында, шаруашылық жүргізу немесе жедел басқару құқығында иелік ететін, сондай-ақ жалға алу, лизинг, жалға беру және т. б. сияқты басқа да мүліктік құқықтарда қолданатын заңды және/немесе жеке тұлға;
- 1.1.9. **Үшінші тұлғалар (жәбірленуші)** - өмірі, денсаулығы немесе мүлкіне су көлігін пайдалану кезінде, жолаушыларды, багажды, жүктерді және поштаны суда тасымалдауды жүзеге асыру кезінде зиян келтірілген адам. Сақтанушымен азаматтық-құқықтық қатынастардың сипатына қарай үшінші тұлғалар (жәбірленушілер) жолаушылар, жүк иелері немесе үшінші тұлғалар болуы мүмкін. Сақтанушының (сақтандырылушының) өзі, оның қызметкерлері, сондай-ақ сақтанушының атынан әрекет ететін жеке немесе заңды тұлғалар үшінші (жәбірленуші) тұлғаларға жатпайды.
- 1.1.10. **Айлақ** - қауіпсіз жақындауға арналған құрылғылары бар және су көлігінің қауіпсіз тұрағына арналған гидротехникалық құрылым;
- 1.1.11. **Порт** - жолаушылар мен кемелерге қызмет көрсету, жүктерді тиеу, түсіру, қабылдау сақтау және беру, көліктің басқа түрлерімен өзара іс-қимыл жасау мақсатында жайластырылған және жабдықталған жер учаскесінде және ішкі су жолдарының акваториясында орналасқан құрылыстар кешені;
- 1.1.12. **Сақтандыру тәуекелі** - туындаған жағдайда жауапкершілікті сақтандыру жүргізілетін болжамды оқиға. Сақтандыру тәуекелі ретінде қарастырылатын оқиға оның пайда болу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілеріне ие болуы керек.
- 1.1.13. **Сақтандыру жағдайы** - сақтандыру шартында көзделген және сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде орын алған оқиға, оның басталуымен Сақтанушының үшінші тұлғалар алдында олардың мүліктік мүдделеріне зиян келтіру салдарынан жауапкершілігі туындайды не Сақтанушының осы Ережелерде санамаланған кемені (кемелерді) пайдалану процесінде туындаған қосымша шығыстарды көтеру міндеті және сақтандырушының сақтандыру шартын жүзеге асыру кейінгі міндеті туындайды Сақтанушы сақтандыру шартының барлық талаптарын сақтаған жағдайда төленеді.
- 1.1.14. **Шығын**-Сақтанушының сақтандырылған кемені пайдалану процесінде мүліктік мүдделеріне зиян келтірілген үшінші тұлғалардың сақтанушыға мәлімдеген талабы.
- 1.1.15. **Экипаж мүшесі**-кеме капитанын қоса алғанда, кемеде қызмет ететін және штат кестесіне сәйкес лауазымды атқаратын немесе ұжымдық шарттың немесе өзге де келісімнің талаптарына сәйкес кемеде жұмыс істейтін, кеменің бортында немесе одан тыс жерде орналасқан және белгіленген тәртіппен кеме рөліне енгізілген кез келген адам.
- 1.1.16. **Жолаушы** - жолаушыны теңіз немесе өзенмен тасымалдау шарты бойынша кемеде тасымалдау жүзеге асырылатын кез келген тұлға.

- 1.1.17. **Жүк** - кеме иесіне тиесілі немесе ол жалға алған контейнерлер мен басқа жабдықтарды, сондай-ақ тірі жануарларды қоспағанда, кеме иесі жазбаша дәлелдемелермен расталған тасымалдау шартын жасасатын тауарларды буып-түю немесе сақтау үшін пайдаланылатын заттарды қоса алғанда, кез келген заттар мен тауарлар.
- 1.1.18. **Сақтандыру өтемі**-жасалған сақтандыру шарты бойынша сақтандырушының міндеттемелерінің көлемі.
- 1.1.19. **Қосымша шығыстар**-кемені (кемелерді) пайдаланудың қалыпты жағдайларында жұмсалатын шығыстар.
- 1.1.20. **Тең сақтанушы**-жеке ұстап қалулар бөлігінде сақтандыруға қатысатын Сақтанушы.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 2.1. Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында және/немесе халықаралық құқық нормаларында белгіленген тәртіппен сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайының туындауы немесе су көлігін (кемені, кемелерді) пайдалану процесінде туындаған осы Ережелерде санамаланған қосымша шығыстарды келтіру міндеті нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды өтеуге қатысты Сақтанушының өз міндетіне байланысты заңды мүлдіктік мүдделері.

3. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ

- 3.1. Сақтандыру сомасы-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін қаражат сомасы.
- 3.2. Сақтандыру сомасы Сақтанушының сақтандырушымен келісімімен айқындалады.
- 3.3. Сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру шартымен сақтандыру бағдарламасына кіретін әрбір сақтандыру жағдайы, талаптары, тәуекелдері, жекелеген объектілері және т.б. бойынша сақтандыру төлемінің мөлшерін шектейтін қосымша сақтандыру сомалары (жауапкершілік лимиттері) белгіленуі мүмкін. Жауапкершілік лимиттері әрбір сақтандыру тәуекелі, жағдайы және/немесе сақтандыру шартының бүкіл қолданылу мерзіміне белгіленуі мүмкін.

4. ФРАНШИЗА

- 4.1. Франшиза – сақтандыру шарттарымен қарастырылған белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден Сақтанушыны босату. Сақтандыру шартында шартты немесе шартсыз франшизалар белгіленуі мүмкін.
- 4.2. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, алайда оның мөлшері осы сомадан асатын болса, онда залалды толығымен өтейді. Шартсыз франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегеру арқылы өтеледі.
- 4.3. Қолданылатын франшизаның түрі мен мөлшері сақтандыру шартында белгіленеді.
- 4.4. Тараптардың келісімі бойынша франшиза мөлшері сақтандыру сомасының пайызымен немесе қатты ақшалай сомада, сондай-ақ залал сомасының пайызында белгіленеді.
- 4.5. Франшиза бір сақтандыру жағдайы үшін немесе сақтандырылған тәуекел әрқайсысы үшін белгіленуі мүмкін. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары немесе тәуекелдер орын алса, франшиза сомасы олардың әрқайсысы бойынша залал сомасын есептеу кезінде ескеріледі.

5. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 5.1. Сақтандыру сыйлықақысы- сақтандыру Шартында белгіленген мөлшерде Сақтанушыға сақтандыру төлемдерін жүргізу міндеттемелерін Сақтандырушы қабылдауынан Сақтанушы Сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы.
- 5.2. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру сомасына байланысты анықталады және сақтандыру Шартында белгіленеді.
- 5.3. Тарифтік мөлшерлеме сақтандыру сомасынан пайыздық мәнде анықталады және сақтандыру шартында тіркеледі.
- 5.4. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру сомасын тарифтік ставкаға көбейту арқылы есептеледі және ақшалай түрде анықталады.
- 5.5. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі сақтандыру шартында айқындалады.

- 5.6. Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе (өзге жағдайлар туралы Тараптар арасында жазбаша шарт болмаған кезде) Сақтанушы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) уақтылы төлемеген жағдайда Сақтандырушының келесі құқықтары бар:
- 5.6.1. сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленбеген күннен бастап сақтандыру шартын біржақты тәртіппен, сақтандыру бұзу;
- 5.6.2. егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға төлемі кешіктірілген сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) төлегенге дейін орын алған болса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту;
- 5.7. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын/ бірінші сақтандыру жарнасын төлеу міндеті, егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, Тараптардың уәкілетті өкілдері сақтандыру шартына қол қойған күні туындайды.
- 5.8. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні Сақтандырушының банк шотына немесе кассасына қаражат түскен күн болып есептеледі.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫН ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ

- 6.1. Егер сақтандыру Шартында сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу көзделсе, шартта, шартты мерзімінен бұрын бұзуды қоса алғанда, кезекті сақтандыру жарналарын белгіленген мерзімдерде төлемеудің салдары айқындалуы мүмкін.
- 6.2. Сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу, егер кезекті немесе соңғы сақтандыру сыйлықақысын төлегенге дейін сақтандыру жағдайы орын алатын болса тоқтатылады. Бұл ретте Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын толық көлемде мерзімінен бұрын төлеуге тиіс. Болмаған жағдайда, сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.

7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

- 7.1. Осы Ережелерге сәйкес сақтандыру жағдайы ретінде, осы сақтандыру Шартында көзделген және сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі ішінде орын алған оқиға болып табылады, ол оның басталуымен Сақтанушының үшінші тұлғалар алдындағы олардың мүлктік мүдделеріне зиян келтіру салдарынан туындайтын жауапкершілігі не Сақтанушының осы Ережелерде тізімделген су көлігін (түрлі кемелерді) пайдалану процесінде туындаған қосымша шығыстарды өтеу және Сақтанушы сақтандыру шартының барлық талаптарын сақтаған жағдайда Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудың кейінгі міндеті қалыптасады.
- 7.2. Орын алған оқиға сақтандыру жағдайы деп тек Сақтанушы осы Ережелердің қағидаларын және сақтандыру шартының (сақтандыру полисінің, сертификаттың) талаптарын сақтаған жағдайда ғана танылады.
- 7.3. Сақтандыру жағдайы сақтанушының кемемен тасымалдау немесе сақтандырылған кемеіні өзге де пайдалану нәтижесінде жеке тұлғалардың өміріне, денсаулығына, мүлкіне және заңды тұлғалардың мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндетінің туындауы болып табылады. Үшінші тұлғалардың талаптары сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде үшінші тұлғалар қойған және Сақтанушы сақтандырылған кемеіні пайдалануға байланысты үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды (залалды) өтеу туралы заңды күшіне енген сот шешімі негізінде сақтандырушы орын алған оқиғаны сақтандыру жағдайы деп таниды. Сақтандырушы сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандырылған кемеіні пайдалануға байланысты өзіне келтірілген зиянды (залалды) өтеу туралы заңды және негізделген талаптарды, зиянның (залалдың) келтірілуінің даусыз дәлелдемелері және олардың себебі мен мөлшерін негіздейтін құжаттар болған кезде талап етеді.
- 7.4. Сақтандыру шарты бойынша Сақтандырушы сақтандырылған кемеіні пайдалануға байланысты қосымша шығыстарды (оның ішінде экипаж мүшелерін репатриациялауға, бүлінген жүкті түсіруге немесе алып тастауға немесе жүк алушының жүкті талап етпеуіне байланысты шығыстар, кеме апатының қалдықтарын жою жөніндегі шығыстар, өмірді құтқару жөніндегі шығыстар, құтқарушыларға арнайы өтемақы, карантиндік шығыстар, ауытқу салдарынан болған шығыстар, залалдарды болғызбау және/немесе азайту жөніндегі шығыстар, сот шығындар, регрессиялық талаптарды қою бойынша шығыстар және т.б.) олардың мөлшері мен орындылығын, сақтандыру жағдайымен себеп-салдарлық байланысын растайтын барлық қажетті құжаттар болған кезде өтейді.
- 7.4.1. Сақтанушының үшінші тұлға алдындағы жауапкершілігі келесі жағдайда туындаған болып есептеледі:

- 7.4.1.1. сақтанушыны үшінші тұлғаның денсаулығына, өміріне және/немесе мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге міндеттейтін заңды күшіне енген сот шешімі.
- 7.4.1.2. Сақтанушы Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен Сақтанушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес өтеуге тиіс зиянды өтеу туралы үшінші тұлғаның талаптарын тануы.
- 7.4.2. Сақтандырушының жауапкершілігі мыналарға қолданылмайды:
 - 7.4.2.1. егер сақтанушы жеке тұлға болып табылса, Сақтанушының отбасы мүшелеріне залал келтіру жағдайлары;
 - 7.4.2.2. экипаждың және/немесе жолаушылардың жеке мүлкі;
 - 7.4.2.3. су көлігіндегі жүктің немесе басқа мүліктің зақымдануы және осы немесе мүліктің жүк иелері шеккен құтқару шығындары;
 - 7.4.2.4. шығын материалдары, арқандап байлау және аулау құралдары;
 - 7.4.2.5. сақтандырылған кеменің толық жойылуынан басқа, жүгіру такелаж, желкендер, қақпақтар, шатырлар;
 - 7.4.2.6. сақтандырылған кемеде стационарлық орнатылғаннан басқа кез келген жабдық;
 - 7.4.2.7. аккумуляторлық батареялар-сақтандырылған кеменің толық жойылуынан басқа;
 - 7.4.2.8. егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандырылған кемеде штаттан тыс орнатылған және пайдаланылатын қосымша жабдық;
 - 7.4.2.9. су көлігі немесе олардың үстіндегі жүктер тап болатын су көлігі құралдарынан басқа кез келген мүліктің ластануы. Бұл ретте, бір Сақтанушыға тиісті су көлігінің құралдары соқтығысқан жағдайда, ол Сақтандырушыдан өтеме алу құқығына ие болады, сондай-ақ су көлік құралдары әртүрлі иелерге тиесілі болған жағдайда, Сақтандырушы өз тарапынан тура сондай құқықтарына ие болады.
- 7.5. Әрбір нақты жағдайда сақтандыруға қабылданатын сақтандыру тәуекелдерінің жиынтығы сақтандыру өтемі деп аталады. Сақтандырудың ықтимал көлемі осы Ережелердің 7-тарауында көрсетілген.
- 7.6. **Осы Ережелер бойынша сақтандырылуы мүмкін:**
 - 7.6.1. **Сақтандырылған кеменің экипаж мүшесі болып табылмайтын жеке тұлғалар алдындағы жауапкершілік;**
 - 7.6.2. жолаушыларды тасымалдау шарттары, тиеумен айналысатын адамдарды жұмысқа жалдау шарттарынан туындайтын кеме иесінің, тасымалдаушының жауапкершілігі жеке тұлғалардың өміріне, денсаулығына және олардың сақтандырылған кеменің бортындағы мүлкіне жеке жүк (заттар) ретінде зиян келтіргені үшін өзге де азаматтық жауапкершілігі сақтандыруға жатады.
 - 7.6.3. Сақтандырушы келесілерді өтейді:
 - а) Сақтанушы жеке тұлғалардың өміріне, денсаулығына келтірілген зиянды өтеу ретінде төлеуге жататын сомалар: жалақысынан (табысынан) айырылу, денсаулығының зақымдануынан туындаған қосымша шығыстар, оның ішінде емдеуге, қосымша тамақтануға, дәрі-дәрмек сатып алуға, бөгде адамның күтіміне, санаторий-курорттық емделуге, басқа мамандыққа даярлауға, залал шеккен адамдарға зиянды өтеуге арналған шығыстар асыраушысының қайтыс болуы нәтижесінде жерлеу шығындарын өтеу.
Бұл ретте жолаушы болып табылмайтын адамдарға қатысты міндеттемелер, егер олар сақтандырылған кеменің бортында немесе оған байланысты орын алған қателіктер немесе олқылықтар салдарынан не жүкті өңдеу кезінде жүк жөнелтушіден немесе алдыңғы тасымалдаушыдан жүкті тиеу портында қабылдаған сәттен бастап жүкті жүк алушыға немесе түсіру портындағы келесі тасымалдаушыға жеткізген сәтке дейін туындаған жағдайда ғана өтелуге тиіс.
 - б) жолаушыларды межелі жерге жеткізу немесе жөнелту портына қайтару жөніндегі шығыстарды, сондай-ақ жолаушыларды жағалауда ұстау бойынша ақылға қонымды және орынды жұмсалған шығыстарды қоса алғанда, сақтандырылған кемедегі апат немесе басқа да осындай оқиға салдарынан болған сақтандырылған кеме жолаушыларының шығыстарын өтеу ретінде Сақтанушының төлеуіне жататын сомалар.
 - в) Сақтанушының сақтандырылған кеменің бортында аталған адамдардың жеке заттарының жоғалуына немесе бүлінуіне байланысты залалдарды өтеу ретінде төлеуге жататын сомалар.
 - 7.6.4. **Келесілерге байланысты залалдар өтелуге жатпайды:**
 - а) қолма-қол ақшаның, бағалы қағаздардың, банк құжаттарының, бағалы және сирек металдардың, тастар мен олардан жасалған бұйымдардың, өнер және антиквариат заттарының жоғалуы немесе бүлінуі;

б) жолаушы шеккен кідірістерге немесе басқа да жанама шығындарға байланысты, сондай-ақ әуе көлігін пайдалану салдарынан жолаушылардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне зиян келтіру, міндеттемелердің туындау жағдайларын қоспағанда:

— ауырған немесе жарақат алған жолаушыларды әуе жолымен репатриациялау;
— кеме апатқа ұшыраған жағдайда жолаушыларды әуе жолымен репатриациялау;
— сақтандырылған кемеден экскурсия жүргізу (осы тармақтың " в " тармақшасында көрсетілген жағдайдан басқа);

в) экскурсия кезінде жолаушының өмірі мен денсаулығына зиян келтіру арқылы, егер жолаушы Сақтанушымен немесе өзге тұлғамен экскурсия уақытына жеке шарт жасаса немесе Сақтанушы экскурсияға байланысты қосалқы мердігерге немесе үшінші тарапқа регрессиялық талап қою құқығынан бас тартса,

Осы бөлім бойынша өтеуге жатпайды, бірақ 7.8-тармақ бойынша сақтандырылуы мүмкін. Сақтанушының кеме иесінің жауапкершілігі сақтандырылған кеме соқтығысқан кемеді болған адамдардың өмірі мен денсаулығына келтірілген зиянды өтеу жөніндегі міндеттемелері.

7.7. Сақтандырылған кеменің басқа кемелермен соқтығысуы үшін жауапкершілік

Өтеуге жатады:

а) Сақтанушы сақтандырылған кеменің басқа кемелермен соқтығысуы нәтижесінде келтірілген зиян үшін төлеуге міндетті залал сомасы, келесі түрлерді, залалды және шығыстарды қоспағанда:

— кеме сынықтарын, қалдықтарын, жүктерін немесе үшінші тұлғалардың басқа мүлкін алып тастау немесе эвакуациялау;
— сақтандырылған кеме соқтығысқан кеменің өзінен басқа қандай да бір мүліктің зақымдануы;
— сақтандырылған кемедегі жүктің немесе мүліктің зақымдануы,
— жүк немесе мүлік иелері шеккен құтқару шығындары;
— қай кемеді болғанына қарамастан, үшінші тұлғалардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру арқылы;
— сақтандырылған кеме соқтығысқан кемелерден немесе олардағы мүліктен басқа кез келген мүліктің ластануы.

7.7.1 Бір Сақтанушыға тиесілі сақтандырылған кемелердің бір-бірімен соқтығысқан жағдайда, ол Сақтандырушыдан өтемақы алуға құқылы болады және өз кезегінде Сақтандырушы кемелер әртүрлі иелеріне тиесілі болған жағдайдағы құқықтарға ие болады.

7.7.2 Сақтандырылған кеменің "каска" сақтандыру шарттарында қамтылған соқтығысқаны үшін жауапкершілік туралы ескертпенің шарттары бойынша өтелетін сомалар, осы бөлім бойынша өтелуге жатпайды;

7.7.3 Егер соқтығысудың кінәсі екі кемеді де болса және олардың кем дегенде біреуі заң бойынша өзінің жауапкершілігін шектей алады, бұл ретте сақтандырушы сақтандыру шартында көрсетілген Сақтанушы басқа Тарапқа нақты төлеуге тиіс соманың үлесін өтейді. Барлық басқа жағдайларда сақтандыру шартында көрсетілген Сақтанушы басқа кеменің иесіне соқтығысудағы өзінің кінәсінің дәрежесіне барабар өтеуге тиіс соманың үлесі, ол басқа кеменің иесінен соңғысының кінәсінің дәрежесін ескере отырып ала алатын соманы есепке алмай өтеледі (өзара талаптардың сомаларын нақты жүзеге асырылған есепке алу назарға алынбайды).

7.8 Жүзбелі және қозғалмайтын объектілердің зақымдануы үшін жауапкершілік

7.8.1 Үшінші тұлғаларға Сақтанушы өтеуге міндетті, келесі салдарлардан қалыптасқан шығындарын өтеуге жатады: сақтанушының кемесі, кеме болып табылмайтын қандай бір жүзбелі, қозғалмайтын немесе өзге объектіні, оның ішінде:

— кеме қатынасын және энергетикалық гидроқұрылыстарды, көпірлерді, кемелерді арқандап байлауға және жүктерді өңдеуге арналған құрылыстарды мен жабдықтарды, навигациялық жабдықтарды;

— суасты кабельдерін, байланыс жүйелерін және олардың жабдықтарын;

— суасты құбыр жол көліктік жүйелері мен олардың жабдықтарын; - суасты және су үсті навигациялық және арнайы жүйелерді;

— мұнай мен газды барлауға және өндіруге арналған теңіз немесе өзен құрылыстарын, сондай-ақ осы қызметті қамтамасыз етуге арналған қоймалар мен басқа да құрылыстарын, нүктелік (танкерлік) терминалдар мен олардың жабдықтарын;

— құрылыстар мен басқа да мүліктерді зақымдау (оның ішінде осы объектіні пайдалану құқығын бұзу).

7.8.2 Осы Ережелердің 7.7., 7.8., 7.9., 7.10., 7.11., 7.12., 7.13., тармақшаларында көзделген міндеттемелер осы тармаққа сәйкес өтелуге жатпайды.

7.9 Мұнай және мұнай өнімдерінің ластануы үшін жауапкершілік.

7.9.1 Мұнай деп кез-келген тұрақты минералды көмірсутек қоспасы түсініледі, соның ішінде шикі мұнай, мазут, ауыр дизель және жақпа майлары. Сақтандырылған кеме апатқа ұшыраған жағдайда сақтандырушы өтейді:

- а) Сақтанушының өз кемесінен мұнай немесе басқа да ластаушы заттарды төгу немесе ағызу салдарынан келтірілген залалды өтеу есебіне төлеуге жататын сомалар. Бұл ретте қоршаған ортаға зиян келтіргені үшін өтемақы іс жүзінде қабылданған ақылға қонымды қалпына келтіру шараларының құнымен шектеледі. Қоршаған ортаға зиян болып, адам денсаулығына, теңіз өсімдіктері мен жәндіктеріне немесе жағалаудағы сулардағы, ішкі сулардағы немесе қоршаған аудандардағы қорларға ластану, өрт, жарылыс арқылы немесе басқа да төтенше оқиғаларға байланысты айтарлықтай нақты зиян келтіру болып табылады;
- б) ластанудан келтірілген залалды азайту мақсатында ақылға қонымды шаралар қабылдау жөніндегі шығыстар, сондай-ақ осы шаралардан туындаған үшінші тұлғалардың мүлкінің жойылуы немесе бүлінуі үшін төленуге жататын сомалар;
- в) мұнай және/немесе мұнай өнімдерін жинауға, ластанудың таралуын оқшаулауға және болдырмауға байланысты тікелей шығындар;
- г) егер осы нұсқаулар немесе өкімдер ластанудың алдын алу немесе азайту үшін берілген болса, мемлекеттік биліктің қандай да бір мемлекеттік органының нұсқауларын немесе өкімдерін орындау нәтижесінде туындаған шығыстар немесе міндеттемелер.

7.10 Сүйрету шарттары бойынша жауапкершілік

7.10.1 Сақтандырылған кеменің сүйретілетін кемеге сүйрету шартынан туындайтын міндеттемелер бойынша келтірген және төменгілер нәтижесінде болған зиян өтелуге жатады:

- а) оны портқа кіру немесе одан шығу немесе оның шегінде жүріп-тұру мақсатында кәдімгі жүзу жағдайларында сүйрету;
- б) егер сүйрету шартының талаптарын сақтандырушы мақұлдаған болса, кемені порттан портқа немесе бір жерден екінші жерге сүйретіп апарудың қалыпты тәжірибесі кезінде сүйрету.
- в) егер мұндай сүйрету шарттары сақтандырушымен алдын ала келісілген басқа жағдайларда. Осы тармақ бойынша сақтандыру Сақтанушының жауапкершілігі қолданыстағы Кемелерді сақтандыру шарттарының (каска) талаптарымен сақтандырылмаған жағдайларда ғана қолданылады.

7.11 Кеме апатының қалдықтарын жою жауапкершілігі

7.11.1 Келесі шығындар өтелуге жатады:

- а) егер мұндай шараларды қабылдау заң бойынша міндетті болып табылса немесе Сақтанушы заңға байланысты осындай шығыстарды өтеуге міндетті болса, кеменің қалдықтарын көтеруге, орнынан алып тастауға, жоюға, жарықтандыруға немесе белгілеуге байланысты шеккен;
- б) сақтандырылған кемеді тасымалданатын мүлікті (мұнайды немесе өзге де ластаушы заттарды қоспағанда) көтеруге, орнынан алып тастауға немесе жоюға байланысты, егер мұндай шараларды қабылдау заң бойынша міндетті болып табылса немесе Сақтанушы мұндай шығыстарды заңға байланысты өтеуге міндетті болса, бірақ егер:
—мұндай мүлік сақтандырылған кеменің бөлігі болып табылмайды, сақтанушыға тиесілі емес және ол немесе Сақтанушымен байланысты немесе сол басқарудағы өзге компания жалға алмайды;
- Сақтанушының мұндай мүліктің иесінен немесе сақтандырушысынан не өзге тұлғадан көрсетілген шығыстардың орнын толтыруға мүмкіндігі жоқ.
- в) кеменің немесе мүліктің қалдықтарын көтеру, орнынан алып тастау немесе жою салдарынан немесе осындай шаралар қолдануға тырысу салдарынан туындайтын жауапкершілікке байланысты;
- г) кеме қалдықтарының еріксіз орын ауыстыруы салдарынан туындайтын Сақтанушының жауапкершілігіне байланысты.

7.11.2 Осы бөлімнің "а" және "б" тармақшаларының негізінде мәлімделген талаптар сомасынан құтқарылған мүліктің, материалдардың және қалдықтардың құны шегеріледі. Сақтандырушыдан өтемақы, егер ол пайда болған жағдайда, алынған айырманың мөлшерімен шектеледі;

7.11.3 Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандырылған кемеден болған кеме апатынан туындаған залалдар ғана өтелуге жатады.

7.12 Жүк жөнелтуші және/немесе жүк қабылдаушы алдындағы жауапкершілік (Пайда алушылар) тасымалдауға арналған, сақтандырылған кемеді тасымалданатын немесе тасымалданатын жүк үшін келесі шығындар өтелуге жатады:

- а) жүк жөнелтушінің, жүк қабылдаушының (пайда алушының) жүкті тиеу, орналастыру, төсеу,

өңдеу, тасымалдау, түсіру немесе тапсыру кезінде, сондай-ақ кеменің техникалық ақаулары шартымен, сақтанушының немесе ол жауапты болатын адамдардың олқылықтары салдарынан туындаған, жүктің жойылуына, жетіспеуіне немесе бүлінуіне байланысты залалдар бұл рейс басталғаннан кейін пайда болды.

б) сақтанушының бүлінген жүкті түсіруге немесе алып тастауға байланысты қосымша шығындары (жүк бүлінбеген жағдайда болатын шығындардан тыс), бірақ егер сақтанушы бұл шығындарды үшінші тұлғаларға регрессиялық талап бойынша өтей алмаса ғана;

в) Сақтанушының жүк иесі жүкті түсіру портында немесе межелі пунктте алмағандықтан немесе талап етпегендіктен туындаған міндеттемелері мен қосымша шығыстары (егер жүк талап етілсе, жұмсалатын шығыстардан тыс), бірақ мұндай міндеттемелер немесе шығыстар түсімнен асып кеткен жағдайда ғана және Сақтанушы үшінші тұлғаларға регрессиялық талап бойынша өтем ала алмайды;

г) егер жауапкершілік өтпелі немесе қайта тиеу коносаментінің немесе тасымалдаудың ішінара сақтандырылған кемеде жүзеге асырылатындығын көздейтін өзге шарттың талаптары негізінде туындаса, пайда алушының сақтандырылғанға қарағанда өзге кемеде тасымалданған жүктің жойылуы, жетіспеуі, бүлінуі үшін оның жауапкершілігіне байланысты шығындары.

7.12.1 7.12-тармақша бойынша Сақтанушының келесі шығындары өтелмейді:

а) егер басқа түсіру порты жүк иесімен жазбаша түрде келісілмесе, тасымалдау шартында келісілгеннен басқа портта немесе орында жүкті түсіру;

б) жүктерді қабылдайтын адам осы коносаментті немесе құжатты көрсетпей, айналымға қабілетті коносамент немесе ұқсас тауар өкімдік құжат бойынша тасымалданатын жүкті беру;

в) осындай құжатқа сәйкес жүктерді алушы болып табылмайтын тұлғаға айналымға қабілетсіз коносамент немесе өзге де тасымалдау құжаты бойынша тасымалданған жүкті беру;

г) шарттары бар немесе тасымалдау шартының бар екендігін куәландыратын қате жазылған коносаментті, жүк құжатты немесе ұқсас құжатты беру. Дұрыс емес күн деп жүкті тиеу немесе тасымалдауға қабылдау күні ретінде жүк іс жүзінде тиелген немесе тасымалдауға қабылданған күннің алдындағы немесе одан кейінгі саны көрсетілген құжат түсініледі;

д) сақтандырылған кеменің иесінің немесе капитанның хабардар етуімен ресімделген, жүкті, оның сапасын немесе жай-күйін дұрыс сипаттауды қамтымайтын тасымалдау шартының талаптары немесе бар екенін куәландыратын коносаментті, жүк құжатты немесе ұқсас құжатты беру;

е) сақтандырылған кеменің тиеу портына келмеуі немесе оның кешігіп келуі не сақтандырылған кемеге қандай да бір белгілі бір жүкті тиеу мүмкін еместігі.

ж) монеталарды, құймаларды, бағалы немесе сирек металдарды немесе тастарды, баспа нысандарын немесе өзге де объектілерді, табиғаты бойынша сирек немесе қымбат тұратын банкноттарды немесе басқа да төлем құралдарын, облигацияларды немесе өзге де айналымға қабілетті құжаттарды тасымалдау.

з) егер сақтандырушымен жазбаша түрде өзгеше келісілмесе, 1 жүк орны үшін 666.67 есептік бірліктен (SDR) артық немесе салмағының килограммы үшін 2 есептік бірліктен жоғары сомада залалдар өтелмейді.

7.12.2 Сақтанушының халықаралық теңіз практикасында қабылданғаннан қолайлылығы аз шарттарда жүкті (палубалық жүкті қоса алғанда) тасымалдаудан туындаған шығындары, сондай-ақ тасымалдау шартында келісілген талаптардан ауытқу салдарынан сақтанушының оның жауапкершілігін болдырмайтын немесе шектейтін, қолданылуы мүмкін ескертпелерге сілтеме жасау құқығынан айыру салдарынан болатын шығыстар Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімі болған жағдайда өтеледі;

7.12.3 Қара металдарды тасымалдау жүктің нақты жай-күйін айқындау және коносаментке тиісті ескертпелер енгізу мәніне тиеу алдында міндетті түрде тексеріле отырып жүргізіледі. Егер өзгеше келісілмесе, мұндай тексеру бойынша шығыстарды Сақтанушы төлейді.

7.12.4 Егер сақтандырылған кемеде болған кезде жойылған немесе бүлінген жүк Сақтанушының меншігі болып табылса, соңғысы, егер бұл жүк үшінші тұлғаға тиесілі болса және үшінші тұлға мен сақтанушы арасында стандартты шарттармен жүк тасымалдау шарты жасалған болса, сақтандыру өтемін алуға құқылы болады.

7.13 **Сақтандырылған кемедегі мүлік үшін жауапкершілік**

Сақтанушының контейнерлердің, жабдықтардың немесе сақтандырылған кемеде болған немесе басқа мүліктің жойылуы немесе бүлінуі үшін жауапкершілігіне байланысты залалдар мен шығыстар егер ондай мүлік төменгі сипатта болып табылмаса өтелуге жатады:

- жолаушылардың, топ мүшелерінің және басқа да жеке тұлғалардың жеке заттары болып табылмайды;
- жүк бойынша жауапкершілікке байланысты емес (осы Ережелердің 7.12-тармақшасы);
- сақтандырылған кемеңің бөлігі болып табылмайды, кемеңің иесі немесе Полис ұстаушымен байланысты немесе басқарудағы басқа компания иеленбейді немесе жалға алмайды.

7.14 Сақтандырылған кемеңің көзделген маршруттан ауытқуы бойынша шығыстар (девиация)

Сақтанушының медициналық көмек көрсету мақсатында науқасты жақын маңдағы портқа жеткізу үшін, босқындарды немесе билетсіз жолаушыларды жағаға түсіру үшін көзделген маршруттан ауытқуына байланысты ғана шеккен қосымша шығындары (яғни ауытқу орын алмаған жағдайда келтірілген шығыстарды шегергенде) өтелуге жатады, оның ішінде жанармай, азық-түлік, порт ақысы.

7.15 Шығындарды болдырмау және/немесе азайту шығыстары және сот шығындары

Келесі шығындар өтелуге жатады:

- а) төтенше шығыстар мен шығындар жайттар немесе оқиға кезінде немесе одан кейін ақылға қонымды түрде жүргізілген, егер бұл шығыстар сақтанушы франшизаны ескере отырып, сақтандыру шартының талаптары бойынша сақтандырылған жауапкершілікті немесе шығыстарды болдырмау немесе азайту мақсатында ғана жұмсалған жағдайда;
- б) сақтандыру шартының талаптары бойынша сақтанушы франшизаны ескере отырып, толық немесе ішінара сақтандырылған жауапкершілікке немесе шығыстарға байланысты шеккен сот шығындары (сот және төрелік істерді жүргізу жөніндегі шығыстар, төрелік алымдар, баждар).

7.16 Істің мән-жайларын тергеу бойынша шығыстар

Сақтанушының сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған жауапкершілік немесе шығыстар туындайтын сақтандырылған кемемен болған оқиғаны ресми тексеру кезінде өз мүдделерін қорғау үшін сақтандырушының жазбаша келісімімен шеккен шығыстары өтелуге жатады.

7.16.1 Сақтандыру шарты осы тармақта көрсетілген жеке тәуекелдер ретінде жасалуы мүмкін.

7.6. сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы таңдау мен келісімге байланысты олардың әртүрлі комбинациялары бойынша.

7.16.2 Сақтанушыға қойылатын талаптар бойынша кепілдіктер және қамтамасыз ету. Сақтандырушы мұндай қамауға алу тек сақтандыру шартында қамтылған оқиғалардың салдарынан ғана қолданылған жағдайда, кемеңің қамаудан босату жөнінде барлық шараларды қолдануға міндеттенеді. Алайда, Сақтандырушы өзіне ешқандай міндеттеме қабылдамайды және егер оларға қажетті қамтамасыз ету берілмесе, ешқандай жауапкершілік көтермейді.

Егер сақтандырушымен өзгесі келісілмесе, Сақтанушының шарт немесе кепілдік бойынша туындайтын міндеттемелерге байланысты шығындары немесе шығыстары өтелмейді, егер мұндай шығындар немесе шығыстар осындай шартсыз немесе кепілдіксіз орын алмаса, Тараптардың бірі Сақтанушы болып табылады.

8. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

- 8.1.** Сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтанушының тәуекел дәрежесінің жоғарылауына әкелетін қандай бір әрекет жасауға немесе оған жол беруге құқығы жоқ.
- 8.2.** Егер оған тәуекел дәрежесінің едәуір өсуіне алып келетін жағдайлар туралы белгілі болса, ол дереу, бірақ үш жұмыс күнінен кешіктірмей сақтандырушыға бұл туралы жазбаша хабарлауға міндетті.
- 8.3.** Тәуекел дәрежесі жоғарылаған жағдайда сақтандырушы сақтандыру Шарттың талаптарына, тәуекел дәрежесіне сәйкес келетін өзгерістер енгізуді немесе сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатуды талап етуге құқылы. Егер тәуекел дәрежесі Сақтанушының ерікінен тыс және іс-әрекетіне еш байланыссыз жоғарыласса, Сақтандырушы соңғысына бұл туралы мәлім болатын күннен бастап бір ай ішінде Шартты бұзуы мүмкін. Сақтандыру шарты осындай бұзу күшіне енген күнге дейін 1 ай бұрын сақтанушыға жіберілетін жазбаша хабарлама арқылы бұзылады.

9. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

- 9.1.** Жәбірленушілердің өміріне, денсаулығына зиян келтіруге және /немесе жәбірленушілердің мүлкіне залал келтіруге әкеп соққан оқиғалар келесі жағдайларда орын алса сақтандыру жағдайы болып табылмайды:

- 9.1.1. су көлігін, оны заңсыз иеленген тұлға басқарған;
- 9.1.2. ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсерінен;
- 9.1.3. әскери іс-қимылдар, маневрлер немесе өзге де әскери іс-шаралар, азаматтық соғыс салдарынан, кез келген түрдегі халық толқулары немесе ереуілдер; уәкілетті органдардың өкімі бойынша су көлігін тәркілеу, алып қою, реквизициялау, қамауға алу немесе жою;
- 9.1.4. егер оқиға сақтандыру шартының аумағынан немесе қолданылу кезеңінен тыс болған болса немесе форс-мажорлық жағдайлардың салдары болса;
- 9.1.5. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамаға сәйкес су көлік иесінің келтірілген зиян үшін жауапкершілігін алып тастайтын жағдайларда.
- 9.2. Келесі оқиғаларда сақтандыру жағдайы болса сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды:**
- 9.2.1. су кемесі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында тыйым салынған немесе сақтандыру шартында көрсетілгеннен мақсаттардан бөлек мақсаттарды қолданылған;
- 9.2.2. су кемесі сақтандыру шартында көрсетілген географиялық шектен тыс болған болса, егер бұл төтенше жағдайға немесе форс-мажорлық жағдайларға байланысты емес болмаса;
- 9.2.3. су кемесі порт шекарасында сүйретуден басқа кез келген көлік түрімен тасымалданса;
- 9.2.4. су кемесі шамадан тыс жүктелді және/немесе жолаушылардың жалпы саны осы кемеге рұқсаттаған ең жоғары саннан асып түссе немесе су кемесін тиеудің шекті нормалары немесе орталықтандыру ережесі бұзылған;
- 9.2.5. күрделі немесе апаттық жөндеуден кейін су кемесін сынау жүзеге асырылған болса;
- 9.2.6. егер Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталуы туралы жазбаша өтінішті осы Ережелерде не сақтандыру Шартында белгіленген мерзімді бұзу арқылы тапсырса.
- 9.3. Сақтандыру өтемі келесі жағдайларда төленбейді:**
- 9.3.1. Егер Сақтанушының үшінші тұлғалар алдындағы жауапкершілік пен міндеттемелер, шығындар мен шығыстар төменгілер салдарынан орын алса:
- 9.3.2. Жауапкершілікті сақтандыру бойынша Пайда алушының сақтандыру жағдайының басталуына бағытталған қасақана әрекеттері немесе әрекетсіздігі;
Шығындарды сақтандыру кезіндегі Сақтанушының қасақана әрекеттері мен әрекетсіздігі;
- 9.3.3. Мынадай факторлардың әсері (егер шартта өзгеше көзделмесе):
- а) соғыс, соғыс немесе іс-шаралар, азаматтық соғыс, революция, көтеріліс, бүлік немесе олар дау тудырған азаматтық тәртіпсіздіктер;
 - б) ереуілдер, локауттар және ұқсас оқиғалар;
 - в) соғыс қимылдары, ереуілдер және т. б. нәтижесінде басып алу, қамауға алу немесе ұстау, сондай-ақ аталған әрекеттерді жасауға тырысу;
 - г) миналардың, торпедалардың, бомбалардың, зымырандардың, снарядтардың, жарылғыш заттардың немесе соғыстың өзге де құралдарының әсерлері (мұндай қаруды тасымалдауға байланысты туындайтын міндеттемелерді немесе шығыстарды қоспағанда);
 - д) диверсиялық актілер немесе саяси себептермен жасалған террористік актілер;
 - е) мемлекеттік және өзге де органдарды тәркілеу, реквизициялау немесе осыған ұқсас шаралар немесе жоғарыда көрсетілген әрекеттерді жасауға әрекет жасау;
 - ж) иондаушы сәулелену, қандай да бір ядролық отын немесе радиоактивті қалдықтар немесе ядролық отынның жану салдары салдарынан туындаған радиоактивті ластану;
 - з) қандай да бір ядролық қондырғының, реактордың немесе өзге де ядролық құрылғының немесе оның компоненттерінің уытты, жарылғыш немесе өзге де қауіпті немесе ластаушы қасиеттерін; және) ядролық немесе атом энергиясын пайдаланатын соғыс қаруларын.
- 9.3.4. Контрабандалық немесе өзге де заңсыз операцияларға кемеңіз қатысуы, кемеңіз блокадаларды бұзуы, оны заңсыз саудада пайдалану немесе тасымалдау, жүзу немесе рейс қауіпті немесе тым қауіпті болса;
- 9.3.5. Моральдық зиянды өтеуге байланысты талаптар.
- 9.4. Егер Сақтанушының келесі әрекеттері немесе әрекетсіздігі орын алса:**
- 9.4.1. Тәуекел дәрежесі туралы қате немесе жалған мәліметтерді хабарлау;
- 9.4.2. Шарт жасасу сәтінде қолданыста болған, сақтандыру жағдайына әкеп соғуы мүмкін оқиға оқиға туралы хабарламауы;
- 9.4.3. Тәуекел дәрежесінің өзгеруі туралы хабарламау;
- 9.4.4. Жауапкершілік пен залалдың алдын алу және/немесе азайту жөнінде шаралар қолданбау;
- 9.4.5. Сақтандыру жағдайына әкеп соғуы мүмкін оқиға туралы белгіленген мерзімде хабарламау;
- 9.4.6. Сақтандырушының істі сақтандыру деп тану немесе танымау туралы шешім қабылдауы үшін қажет көрінеу жалған құжаттарды ұсыну не құжаттарды ұсынбау;
- 9.4.7. Сақтандырушыға кінәлі тұлғаларға талап қою құқығын қамтамасыз етпеу;

- 9.4.8. Сақтандырушымен алдын ала келісімінсіз сақтандыру шарты бойынша сақтанушының құқықтарын үшінші тұлғаларға беру немесе беру;
- 9.4.9. Сақтанушының осы Ережелер мен сақтандыру шартының талаптарын өзге де бұзуы.
- 9.4.10. Мұндай залал сомасы сақтанушы жүктің жетіспеушілігі немесе зақымдануы үшін төлейтін талаптың бөлігі болып табылатын жағдайларды қоспағанда, сақтанушыға немесе оның өзіне жүктің немесе жалдау ақысының жоғалуына байланысты мәлімдеген талаптар;
- 9.4.11. мұндай залал сомасы сақтанушы жүктің жетіспеушілігі немесе зақымдануы үшін төлейтін талаптың бөлігі болып табылатын жағдайларды қоспағанда, Сақтанушыға немесе оның өзі сақтандырылған кемеңің демереджіне немесе кідірісіне байланысты мәлімдейтін талаптар;
- 9.4.12. құтқарумен немесе өзінің табиғаты бойынша құтқаруға ұқсас операциялармен, сондай-ақ одан туындайтын шығыстармен (кемеңің аталған операцияларды жасауы сақтандыру шартында көзделген жағдайларды қоспағанда);
- 9.4.13. сақтандырылған кемеге қатысты жасалған бербоут-чартерді, тайм-чартерді немесе мәні бойынша ұқсас өзге де шартты канцеляриясы арқылы;
- 9.4.14. кез келген адамның қарызы немесе төлем қабілетсіздігі.
- 9.4.15. жалпы жағдайда сақтандырумен қамтылмайды, бірақ сақтанушының туындаған міндеттемелері мен шығыстарын сақтандыру шартына жеке ақыға енгізілуі мүмкін:
- 9.4.16. егер сақтандырылған кеме құтқару сүйреткіші, өрт сөндіру кемесі немесе құтқару немесе өрт сөндіру операцияларында қолданылатын немесе қолдануға арналған өзге де ұқсас кеме болып табылса, өртті құтқару, сөндіру жөніндегі қызметтер немесе осындай қызметтер көрсету әрекеттері салдарынан;
- 9.4.17. егер сақтандырылған кеме осы мақсаттарға арналған болса, бұрғылау, мұнай және газ өндіру операциялары кезінде немесе оның салдарынан;
- 9.4.18. түбін тереңдету, жару жұмыстары, қадаларды бітеу, ұңғыманы ынталандыру, алынған топырақты тасымалдау, сынамаларды алу, кабельді немесе құбырларды төсеу немесе алып тастау не олардың жай-күйін бақылау жөніндегі операциялардың, сондай-ақ осы мақсаттарға арналған сақтандырылған кемеңің басқа да мамандандырылған операцияларының салдарынан;
- 9.4.19. егер сақтандырылған кеме осы мақсаттарға арналған болса, қалдықтарды жою немесе жою жөніндегі операциялар салдарынан;
- 9.4.20. егер сақтандырылған кеме осы мақсаттарға арналған болса, сүңгуір қайықтарды, басқа сүңгуір қайықтарды немесе жабдықтарды, сүңгуірлік жұмыстарды кәсіби немесе коммерциялық мақсатта пайдалануға байланысты.
- 9.4.21. егер залал еңсерілмейтін дүлей құбылыстың салдарынан келтірілсе;

10. ШАРТТЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 10.1. Сақтандыру шарты сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні банк шотына немесе Сақтандырушының кассасына қаражат түскен күн болып есептеледі.
- 10.2. Егер сақтандыру шартта өзгесі көзделмесе, сақтандыру шарты 12 айға жасалады.
- 10.3. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру Шарты Қазақстан Республикасының аумағында әрекет етеді.
- 10.4. Сақтандыру шарты әрекет ету күші сақтандыру шарт қолданысының соңғы күні жасалады.
- 10.5. Сақтандыру Шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар, егер олар жазбаша ресімделген және тараптардың уәкілетті өкілдерінің қолы қойылған болса заңды күшіне ие болады.
- 10.6. Тараптардың бірі бұл туралы сақтандыру шарты тоқтатылған және сақтандыру сыйлықақысы төленген күнге дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған жағдайда, Тараптардың өзара келісімімен сақтандыру Шарты келесі мерзімге ұзартылады.

11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 11.1. Сақтандыру шарты Тараптардың бір құжат-сақтандыру шартын жасау арқылы жазбаша нысанда жасалады.
- 11.2. Сақтандыру шарты Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандырушы белгілеген нысанда және сақтанушының су көлігіне заттық құқығын растайтын құжаттарда жасалады.
- 11.3. Электрондық нысанда келесі жолмен жасалады:
- 11.3.1. сақтандырушының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінде шартты ресімдеуді қоса алғанда, сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру ережелерінде көзделген

сақтандырудың үлгілік шарттарына сақтанушының қосылуы (бұл тармақ Компанияның атқарушы органының ерекше өкіміне дейін қолданылмайды).

- 11.4. Қағаз нысанда ресімделген сақтандыру шарты жоғалған жағдайда сақтандырушы сақтанушының жазбаша өтініші негізінде оған сақтандыру шартының телнұсқасын беруге міндетті.. Сақтанушының сұрау салуы бойынша электрондық нысанда ресімделген сақтандыру шарты сақтанушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде көрсеткен Сақтанушының электрондық пошта мекенжайына қайта жіберілуі мүмкін.
- 11.5. Сақтандыру шарты сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні банк шотына немесе Сақтандырушының кассасына қаражат түскен күн болып есептеледі. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғанысы сақтандыру сыйлықақысы немесе сақтандыру жарнасы төленген күннен кейінгі күннен бастап қолданылады.
- 11.6. Тараптар келіскен сақтандыру шартына кез келген өзгерістер немесе толықтырулар шарт күшіне енгеннен кейін жеке қосымша келісіммен ресімделеді және Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде тараптар қол қояды.

12. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

12.1.1. Сақтандырушы міндеттері:

- 12.1.2. Сақтанушыны сақтандыру Ережелерімен таныстыру;
- 12.1.3. осы сақтандыру қағидаларында шартта белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;
- 12.1.4. Сақтанушыға сақтандыру жағдайы басталған кезде шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеу;
- 12.1.5. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 12.1.6. сақтандырушыға басталуы туралы өтініш берілген сәттен бастап күнтізбелік 60 күн өткен соң Сақтандырушыға құжат тапсыру қажеттілігі туралы ескертумен бірге, электронды поштаға немесе (өтініште көрсетілген мекенжайға қолма қол) хат бағыштау әдіспен тиісті түрде хабарлайды.
- 12.1.7. сақтандыру шартында, сақтандыру ережелерінде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де міндеттер.

12.2. Сақтанушы міндеттері:

- 12.2.1. сақтандыру сыйлықақысын уақтылы және толық мөлшерде төлеу;
- 12.2.2. сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыру мақсаттары үшін қажетті оны қызықтыратын барлық мәліметтерді беру;
- 12.2.3. сақтандырушының өкіліне зақымданған мүліктерді шолуға және тексеруге, шығын мөлшерін, сақтандыру жағдайының басталу себептері мен өзге де мән-жайларын анықтауға әрекеттесу;
- 12.2.4. егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген залалдарды дәлелдеу ауыртпалығын көтеру, оның ішінде сараптама жүргізу ақысын төлеу, сарапшылардың оқиға орнына баруы, мамандарды тарту және кеңестер беру, қажетті құжаттарды жинау және т. б.;
- 12.2.5. шарт жасалған кезде және қолданылу кезеңінде сақтандырушыға осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша қолданыстағы / жасалатын барлық сақтандыру шарттары туралы хабарлау;
- 12.2.6. сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын сақтандырушыға көшуді қамтамасыз ету;
- 12.2.7. сақтандыру шартында, сақтандыру ережелерінде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де міндеттер.

12.3. Сақтандырушының құқықтары:

- 12.3.1. сақтанушыдан сақтандыру жағдайының басталу фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпаратты талап ету;
- 12.3.2. оған ұсынылған ақпараттар мен құжаттарды тексеру;
- 12.3.3. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;
- 12.3.4. Сақтанушының келісімімен сотта іс жүргізуді өзіне қабылдауға;
- 12.3.5. заңда белгіленген тәртіппен Сақтанушыға қойылатын талаптардың мөлшеріне қарсы шағымдану;
- 12.3.6. сақтандыру Шартында және Ережелерде көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;
- 12.3.7. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;

- 12.3.8. сақтандыру жағдайының басталу фактісін және осы Ережелердің 14-тарауында баяндалған залалдың мөлшерін растайтын құжаттар Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген кезден бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту
- 12.3.9. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасау.
- 12.4. **Сақтанушының құқықтары:**
- 12.4.1. Сақтандырушыдан сақтандыру Шартының қолданылу ережелері мен тәртібін түсіндіруді талап ету;
- 12.4.2. Сақтандырушының сақтандыру талаптары мен шарттарын орындауын тексеру;
- 12.4.3. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;
- 12.4.4. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасау.

13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ

- 13.1. Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы міндеттері:
- 13.1.1. сақтандыру жағдай орын алу себептерін, барысы мен салдарын анықтау үшін барлық қажетті шараларды қабылдауға;
- 13.1.2. дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей болған оқиға туралы Сақтандырушыға жазбаша нысанда хабарлау қажет;
- 13.1.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайына байланысты оған қойылатын барлық талаптар туралы дереу хабарлау;
- 13.1.4. зиянның алдын алу немесе азайту және адамдардың өмірін сақтау бойынша барлық мүмкін және орынды шараларды қабылдау;
- 13.1.5. егер Сақтанушының талап қою талаптарын қанағаттандырудан бас тартуға немесе талап қою мөлшерін азайтуға негіздері мен мүмкіндігі болса, Сақтандырушыға бұл туралы хабарлауға және талап қоюдың мөлшерін тоқтату немесе азайту бойынша барлық қол жетімді шараларды қабылдауға;
- 13.1.6. сақтанушыға қаншалықты қолжетімді болса, Сақтандырушының бүлінген мүлікті тексеруге қатысуын және келтірілген зиянның мөлшерін белгілеуді қамтамасыз ету;
- 13.1.7. сақтандыру жағдайлары бойынша залалды өтеу туралы негізделген талаптар қойылған жағдайда Сақтандырушыға сот және соттан тыс қорғауда барлық мүмкін болатын жәрдемді көрсету;
- 13.1.8. Сақтандырушыға келтірілген зиянның сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін, қолда бар барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсыну;
- 13.1.9. егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда – осындай мүдделерді қорғау үшін аталған Сақтандырушы тұлғаларға сенімхат немесе өзге де қажетті құжаттарды беру. Сақтандырушының сотта Сақтанушының мүддесін білдіруге немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтанушының құқықтық қорғалуын өзгеше түрде жүзеге асыруға құқығы бар, бірақ міндетті емес.
- 13.1.10. өтемақы төлемеу, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты оған қойылатын талаптарды ішінара немесе толық мойындамау, сондай - ақ Сақтандырушының келісімінсіз мұндай талаптарды реттеу бойынша қандай да бір тікелей немесе жанама міндеттемелерді өзіне қабылдамау.
- 13.2. Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы міндетті:
- 13.2.1. қажет болған жағдайларда шығынның себебін, көлемін және мүліктің құнын анықтау үшін мамандарды (сарапшыларды) шақыру;
- 13.2.2. сақтандыру төлемін сақтандыру Ережелерінде көзделген тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асыру.

14. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ЗАЛАЛДЫҢ МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 14.1. Сақтанушы/жәбірленуші ұсынатын мынадай құжаттар сақтандыру жағдайын тану және сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін негіз болып табылады:
- 14.1.1. Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша өтініш;
- 14.1.2. қайтыс болуы туралы медициналық қорытынды;
- 14.1.3. қайтыс болу туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;

- 14.1.4. мұрагерлік құқығы туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 14.1.5. кәмелетке толмағандар үшін олардың өкілінің заң немесе сенімхат бойынша сақтандыру төлемін алғаны туралы қорғаншылық және қамқоршылық органының/жергілікті атқарушы органның келісімінің түпнұсқасы;
- 14.1.6. МӘСК анықтамасы/МӘСК-те мүгедектікті/еңбекке қабілеттілігінен тұрақты айырылуды белгілеу туралы куәландыру актісінен үзінді көшірме;
- 14.1.7. стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді;
- 14.1.8. Еңбекке жарамсыздық парағы;
- 14.1.9. фискалдық чек;
- 14.1.10. тауар чегі, фактура шоты, әрбір медициналық препараттың атауы, дәрігерлердің рәсімі, олардың саны мен құны көрсетілген төлем туралы түбіртек;
- 14.1.11. емдеуші дәрігерді медициналық препараттарды қабылдауға, рәсімдерден өтуге, шоттары қойылған дәрігерлерді қабылдауға тағайындауы;
- 14.1.12. Жәбірленуші/пайда алушының мүлікке иелену/пайдалану/жарату құқығын растайтын құжаттар;
- 14.1.13. бүлінген мүлікті тексеру актісі немесе сараптама (бағалау) актісі немесе залалдың немесе зиянның мөлшерін өзге де құжатталған растау.

15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС ТARTУ

- 15.1. Жәбірленушілердің өміріне/денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, франшизаны қолдану арқылы жүргізіледі.
- 15.2. Сақтандырылушының қайтыс болғаны үшін сақтандыру төлемінің сомасы бір сақтандыру жағдайының салдары болып табылатын мүгедектікті белгілегені үшін не еңбекке қабілеттілігін уақытша жоғалтқаны үшін жүргізілген төлемдер сомасына азаяды. Жәбірленушіге мүгедектікті белгілегені үшін сақтандыру төлемінің сомасы сол сақтандыру жағдайының салдары болып табылатын еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылғаны үшін жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасына азаяды.
- 15.3. Жәбірленушілердің мүлкіне келтірілген залал үшін сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде бірақ сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспайтын сомада жүзеге асырылады.
- 15.4. Залалдың мөлшерін Сақтандырушы не тиісті лицензиясы бар сарапшы айқындайды.
- 15.5. Мүліктің толық жойылуы кезінде (Сақтандырушы не тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы қалпына келтіруді жөндеудің орынсыздығын анықтайды; сондай-ақ қалпына келтіруді жөндеу құны сақтандыру жағдайы басталған күні мүліктің нақты құнының 60% - дан астамын құрайды), сақтандырушының сақтанушыға келесіні төлеуге құқығы бар:
 - 15.5.1. сақтандыру жағдайы басталған кездегі бүлінген мүліктің нақты құны әрі қарай пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі жағдай;
 - 15.5.2. сақтандыру жағдайы басталған кездегі бүлінген мүліктің нақты құны сақтанушы сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.
- 15.6. Жәбірленушінің мүлкіне залал келтірілген кезде сақтандыру төлемі Сақтандырушы сақтандыру төлемінің сомасы шегінде залалды заттай нысанда өтеумен ауыстырылуы мүмкін.
- 15.7. Егер Сақтандырушымен жазбаша келісіммен және келісілген мөлшерде болса, Сақтанушының өзі келтірілген зиянның орнын толтырса, сақтандыру төлемі сақтанушыға жәбірленушінің сақтанушыға шағымнан тиісінше ресімделген бас тартуы және сақтандыру жағдайының басталғанын және залалдың мөлшерін растайтын осы Ережелерде көрсетілген құжаттар ұсынылған жағдайда жүзеге асырылады.
- 15.8. Егер залал бірнеше адамға келтірілген болса және залалдың жалпы мөлшері сақтандыру сомасынан асып кетсе, сақтандыру төлемі оған келтірілген залал мөлшерінің барлық жәбірленуші тұлғаларға келтірілген залалдың жалпы мөлшеріне қатынасына барабар жүзеге асырылады. Бірінші кезекте жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі жүзеге асырылады.
- 15.9. Сақтандыру шартының талаптарын, осы Ережелерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын сақтамау Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға әкеп соғады. Сақтандырушыны Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.
- 15.10. Егер сақтандыру жағдайы келесілер негізінде орын алса Сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру төлемінен төлеуден толық немесе ішінара бас тартуға құқылы,

- 15.10.1. қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, сақтандырылушының және (немесе) пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттерін;
- 15.10.2. Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) Пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері.
- 15.11. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы келесілер салдарынан болса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады:
 - 15.11.1. ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
 - 15.11.2. соғыс қимылдары;
 - 15.11.3. азаматтық соғыс, әр түрлі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.
- 15.12. Сақтандыру төлемі келесі жағдайларда жүзеге асырылмайды:
 - 15.12.1. егер сот сақтанушының сақтандыру тәуекелінің дәрежесін айқындау үшін елеулі маңызы бар міндеттемелер туралы дұрыс емес және дұрыс емес мәліметтерді әдейі хабарлағанын анықтаса;
 - 15.12.2. Сақтанушы зиян келтіргені үшін кінәлі адамнан тиісті өтеме алған жағдайда;
 - 15.12.3. егер Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән жайларын тергеуге және залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтірсе;
 - 15.12.4. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламаған болса;
 - 15.12.5. Сақтанушы адамға зиян келтіргені үшін кінәліге немесе оған қойылатын талаптардың іске асырылуын қамтамасыз ететін құқықтарға қатысты талаптардан бас тартқан кезде, сондай - ақ Сақтанушы Сақтандырушыға регрессиялық талап қою үшін қажетті құжаттарды-ол регрессиялық талап қою тәртібімен зиян келтірушіден өндіріп ала алатын сомаға беруден бас тартқан кезде;
- 15.13. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауға және сақтандыру төлемін жүзеге асыруға немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға және осы Ережелер мен сақтандыру шартының талаптарына сәйкес барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) банк күні ішінде сақтанушыға және жәбірленушіге жазбаша дәлелді хабарлама жіберуге міндетті.
- 15.14. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтандырушы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшеріне азайтылған сақтандыру сомасы шегінде жауапкершілікті жалғастырады.
- 15.15. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабының қолданыстағы нұсқасына сәйкес жауапты болады.
- 15.16. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына сақтанушы сотқа шағымдана алады.
- 15.17. Сақтандыру жағдайы орын алғаннан кейін 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін Сақтандырушы Сақтанушыға/Пайда алушыға құжаттарды сақтандырушыға беру қажеттілігі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлаған болса, 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап, Сақтандырушының осы Ережелердің 10-тарауында баяндалған құжаттар ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ

- 16.1. Сақтандыру Шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар, егер олар жазбаша ресімделген және Тараптардың уәкілетті өкілдерінің қолы қойылған болса заңды күшіне ие болады.
- 16.2. Шарт мынадай жағдайларда тоқтатылады:
 - 16.2.1. әрекет ету мерзімі аяқталса;
 - 16.2.2. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының таратылуы/қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы;
 - 16.2.3. соттың сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;
 - 16.2.4. Сақтандырушының сақтандыру сомасының толық мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;
 - 16.2.5. сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемесе, бұл ретте төленген сақтандыру жарналары қайтарылмайды;
 - 16.2.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.
- 16.3. Сақтандыру шарты Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша немесе қолданыстағы заңнамада көзделген жағдайларда, сондай-ақ Тараптардың келісімі бойынша әрекет ету мерзімінен бұрын тоқтатыла алады.

- 16.4. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы Тараптар бір бірін сақтандыру Шартын бұзудың болжамды күніне дейін кем дегенде 30 (отыз) күнтізбелік күн бұрын хабардар етуге міндетті.
- 16.5. Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабымен сақтандыру Шарты мерзімнен бұрын тоқтатылған жағдайда, осы Ережелердің 16.5.1-тармақшасында сипатталған жағдайларды қоспағанда, Сақтандырушының Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша, Сақтандырушы Сақтанушыға келесі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:
- $(100\% - 30\%) * (TCC - CC * i / N)$, мұнда
- 30%** - сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
 - TCC**-сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
 - CC**-сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
 - i**-пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
 - N**-сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).
- 16.5.1. Сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, ол Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде сақтандырушы сақтанушыға мынадай формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:
- $(100\% - 10\%) * (TCC - CC * i / N)$, мұнда:
- 10%** - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
 - TCC**-сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
 - CC**-сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
 - i**-пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
 - N**-сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).
- 16.6. Тараптардың келісімі бойынша шарт Тараптардың бірінің бұл туралы шартты тоқтату және сақтандыру сыйлықақысын төлеу күніне дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған жағдайда келесі мерзімге ұзартылуы мүмкін.
- 16.7. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайлармен байланысты болмаса, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

17. ФОРС-МАЖОР

- 17.1. Сақтандыру Шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап егер тиісті орындау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін еместігін дәлелдесе, сақтандыру шартында мүлктік жауаптылықта болмайды.
- 17.2. Форс-мажор жағдайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрттер, жер сілкіністері және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе әскери әрекеттер, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.
- 17.3. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсерін бастан кешіретін Тарап мұндай жағдайлардың басталуы туралы екінші Тарапқа 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.
- 17.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсері құзырлы органдардың тиісті құжаттамаларымен расталуға тиіс.

18. СУБРОГАЦИЯ

- 18.1. Сақтандыру төлемін жүргізген Сақтандырушыға, төленген сома шеңберінде Сақтанушының келтірілген зиян үшін сомалар сақтанушының немесе сақтандыру төлемін алған өзге тұлғаның келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы (суброгация). Сақтанушы Сақтандырушыға залалды өтеуді талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті барлық

құжаттарды беруге міндетті.

- 18.2. Егер Сақтанушы өзінің талап ету құқығын Сақтандырушы өтеме жасаған, келтірілген зиян үшін жауапты тұлға пайдасына бас тартса немесе осы құқықты жүзеге асыру Сақтанушының/Пайда алушының кінәсінен мүмкін болмай қалса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 19.1. Сақтандыру Шарты бойынша Сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы барлық даулар келіссөздер арқылы шешіледі.
- 19.2. Келісімге қол жеткізілмеген кезде дау Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен көзделген тәртіппен қаралады.
- 19.3. Залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысының сараптама жүргізуді талап ету құқығы бар. Сараптама оны жүргізуді талап еткен Тараптың есебінен жүргізіледі.

20. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 20.1. Тараптардың келісімі бойынша осы Ережелерге сәйкес жасалатын сақтандыру шартына қосымша талаптар (сақтандыру ескертпелері, ұйғарымдар, алып тастаулар және т.б.) енгізілуі мүмкін.
- 20.2. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар оларды жазбаша ресімдеген және Тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған жағдайда заңды күшіне ие болады.